

Maija Laajalahti

IHANAA ROSKAA

Kuvataiteen koulutusohjelma
2020

IHANAA ROSKAA

Laajalahti, Maija
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Kuvataiteen koulutusohjelma
Toukokuu 2020
Sivumäärä: 22

Asiasanat: työpäiväkirjat, uusiokäyttö, akryylit, roska

Tämä opinnäytetyön tekstiosuus pohjautuu päiväkirjamerkintöihin opinnäytetyön työstämisen ajalta. Kuudessa luvussa käydään läpi ajatusprosessi, luonnostelu, työstäminen ja ripustus. Samalla pohditaan kierrätystä, ja tutustutaan muihin kollaaseja ja kierrätystaidetta tekeviin henkilöihin.

LOVELY TRASH

Laajalahti, Maija
Satakunta University of Applied Sciences
Degree Programme in Fine Arts
May 2020
Number of pages: 22

Keywords: working diary, reuse, acrylics, trash

This thesis text is based on the diary kept while working with the artwork. In six chapters will be introduced the thinking process for the artwork, sketching, working and the hanging process of the artwork. At the same time the thesis text will contemplate recycling and will explore other individuals working with collage and reconstruct art with recycled material as well.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	ALUSSA OLI LIIMA, KUIVANUTTA MAALIA JA IDEA	6
2.1	Työskentelyn lähtökohta	6
3	TYÖSKENTELY	8
3.1	Aiheen tarkentuminen	8
3.2	Maailman vaarallisin lintu	9
3.3	Lempeäkatseinen kissa, joka meni pieleen.....	12
3.4	Hepulikissat	13
4	AIHEENI JALOSTUU.....	14
4.1	Pirkkalaatua	14
4.2	Ympyrä sulkeutuu	15
4.3	Kolme yhden hinnalla	16
5	TYYPPEJÄ JOILLA LEIKKAA.....	17
5.1	Henkilöt, jotka leikkivät maalisilpulla	17
5.2	Silppuamisen esi-isä	17
5.3	Inspiroiva varvastossukerääjä	18
6	LOPUKSI	20
6.1	Kiitokset.....	21
	LÄHTEET	22

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön kirjallista aihetta valittaessa oli melkein itselleni itsestäänselvyys, että valitsen päiväkirjan muodon, koska olen pitänyt koko elämäni ajan päiväkirjaa. Se oli looginen valinta senkin takia, että kollaasitekniikka oli minulle suhteellisen uusi ja vieras. Oli tärkeä dokumentoida itseäni varten asiat, joita opin ja oivallan tämän prosessin aikana.

Kuljin opinnäytetyötä tehdessäni täyden ympyrän aiheeni kanssa. Aloitin roskan kerääjänä, muutuin hetkellisesti roskan tekijäksi ja sitten olin jälleen roskankerääjä. Tuon matkan käyminen oli tarpeellista, että miksi haluan nimenomaan roskaa. Ihmiset saattavat kysyä katsellessaan taulua, että mitä työ esittää, mutta voisiko toisinaan kysyä miten työ esittää (McLuhan 1964, 33).

Tämä tekniikka ei ole opettanut minua vain tekemään kollaaseja. Se on muuttanut tapani katsoa jätettä. Näen värejä ja muotoja, joista voin luoda jotain uutta. On outoa antaa jollekin täysin arvottomalle uusi elämä.

2 ALUSSA OLI LIIMA, KUIVANUTTA MAALIA JA IDEA

Vaikeinta on aina aloitus. Ei siksi, etten tietäisi mitä teen, vaan siksi kun ideoita on niin paljon. Houkutteli tehdä jotain erilaista kuin yleensä. Käyttää tilaisuus hyödyksi. Muutama asia alussa oli varmaa, tekisin useamman teoksen kokoelman ja siihen liittyisi maalaaminen.

Opinnäytetyönohjaajan Sampsa Sarparannan vierailu helpotti omaa valintaprosessiani paljon. Pystyin jäsentelemään ajatuksiani ja valitsin aivan muuta kuin olin aluksi aikonut. Sampsa kiinnostui työtilassani olevista kierrätystöistä ja kysyi mitä ne ovat. Kerroin niistä tarkemmin ja siitä, kuinka halusin tehdä joskus niitä suuremmassa koossa. Sanottuani tuon ääneen vastaus oli selkeänä edessäni; tekisin tietysti tuollaisia kierrätystöitä! Innostuin aiheesta ja aloin heti samana iltana suunnitella ja tutkia mistä voisin aloittaa. Hetken ajan elin illuusiassa, että tiesin mitä olen tekemässä.

2.1 Työskentelyn lähtökohta

Roskat ahdistavat minua. Mediassa puhutaan kasvavasta kulutuksesta. Suomalainen tuottaa nykyään vuodessa 550 kilogrammaa läjän roskaa (Helsingin sanomat, 2020). Itse kuulun niihin kierrättäviin ituhippeihin, joilla on omat kestopussit ja -nyssäkät aina mukana. Muovipussia en ole ostanut kuuteen vuoteen, koska verkkokalvoilleni on palanut kuvia merestä täynnä muovia ja ilmastoahdistus jyskyttää päässä.

Eipä siis ihme, miksi minusta tuntui väärältä ja tuhlaukselta heittää maalista jäävät kuivuneet kokkareet roskiin. Käytän maalatessani paletteina jäätelörasioita ja muita elintarvikekippoja, joista akryylimaali irtoaa kivasti värikkäinä levyinä. Nämä irti revityt levyt näyttivät minusta hauskoilta, joten aloin keräämään niitä ajatuksenani tehdä niistä jotain eikä vain heittää niitä hukkaan. Pystyin keräämään vain akryylimaalin jätettä, sillä muut käyttämäni maalit kuten guassi tai öljyvärit, eivät käyttäydy samalla tavalla. Guassi murenee ja öljyväri ei irtoa alustasta.

Kerran työpöydälläni oli tuollainen irti revitty akryylin palanen, ja huomasin siinä selkeät linnun kasvojen piirteet. Pakkohan minun oli sitten lintu tehdä noiden kasvojen ympärille. Aloin huomata paloissa tietenkin heti lisää kaikkea ja tein lisää hahmoja.

Työt olivat aina pieniä, koska maaliroippeet itsessään olivat pieniä. Haaveilin isomman teoksen tekemisestä ja nyt olin saanut tilaisuuteni kokeilla tätä tekniikkaa isommassa koossa.

Kuva 1, Lintu, jonka kasvot näin pöydällä olevassa maalin palassa.

3 TYÖSKENTELY

Työskentelyn aloittaminen oli yksinkertaista: hanki pohjia, laadukasta liimaa ja tarpeeksi kuivuneita maalin paloja. Tajusin hyvin nopeasti, etten ikinä tässä aikapuitteessa voisi tehdä pelkästään kierrätettyjä maalinpaloista kaikkia teoksiani. Niiden määrä ei ikinä tulisi riittämään, jotta saisin puhtaasti vain kierrätystä materiaalista tehdyn kokoelman.

Muovi, jota kaipasin, oli PP-muovia (se kävi ilmi rasian pohjassa olevasta kierrätyskolmiosta), mutta huomasin nopeasti, ettei asia ole niin yksinkertainen. Elintarvikemuovi on päällystetty aineella, joka estää muovin liukenemisen ruokaan ja auttaa maalia irtoamaan kauniin ohuina paloina.

Citymarketin lihatiskiltä sain kokeiluihin ihmeteltäväksi 18 muovirasiaa. Hankin myös Tokmannin alennuksesta neljä PP-muovista muuttolaatikkoo. Lopputuloksena totesin, että silkkipaperin ohuita maalinnahkoja saa vain elintarvikemuovista irti, mutta tavallinen PP-muovi käy paksumpiin palasiin. Minulle kelpasi molemmat palat, joten ei kun tuumasta toimeen ja maalinpalojen valmistukseen.

Maalin repiminen on kiehtovaa mindfulnessia. Silti samalla vaivasi syyllisyys lisäjätteen tuottamisesta, jotta voin tehdä ”jätetaidetta.” Ajauduin hitaasti pois lähtöajatuksistani kierrätystaiteen tekemisestä. Tilanne ei ollut ihanteellinen ja rajallinen aika lopputyön parissa paukutti takaraivossani estäen näkemästä kauemmaksi kuin tilanteeni oli.

3.1 Aiheen tarkentuminen

Opinnäytetyön väliseminaari, missä ideat esiteltiin kaikille, oli itselleni hermostuttava ja hyvä kokemus, sillä olen kova jännittämään. En ole luonteva esiintyjä, ajatukseni menevät solmuun ja joskus suorastaan ahdistun.

Jännityksestä huolimatta onnistuin pusertamaan ideani esille, näytin aikaisempia töitäni ja kerroin lopputyöideoistani. Koot rehellisesti sanottuna heitin ilmasta, koska en

tiennyt yhtään miten isoja voin tehdä tällä tyylillä annetussa ajassa. Aikaisempien töiden perusteella tiesin tekniikan olevan hidas.

Seminaarissa annetut kommentit vaihtelivat laidasta laitaan, mutta niiden pääsanoma oli selvä: pysy itsellesi rehellisenä ja tee miten hyvältä tuntuu. Koska tämän kaltaisia töitä on mahdotonta suunnitella etukäteen, niin päätin antaa maalinpalojen johdatella intuitiivisesti työskentelyäni kuten tähänkin asti.

Joku seminaarissa totesi luonnostoni näyttävän virallisilta muotokuvapotreteilta. Siitä syntyi idea pönöttävistä eläimistä muotokuvissa. Heitto oli minusta hauska, ja käytin ehdotettua ideaa eläinten rajauksessa töissä.

3.2 Maailman vaarallisin lintu

Mitoitin jokaiselle isolle pohjalle kaksi viikkoa aikaa ja pienimmille yhden. Aloitin pienemmistä pohjista, kun niiden ideat olivat selkeämpänä mielessä kuin isojen. Minulla oli paljon turkiksi soveltuvia paloja, joten päätin tehdä niistä suden. Aloitus oli työlästä ja hidasta. Olo oli kuin tekisi palapeliä ilman mallikuvaa, ja vain kokeilemalla selvisi, käykö jokin pala paikoilleen. Lopuksi en edes tykännyt susityöstä! En sisällyttänyt sitä kokoelmaan. Siitä puuttuu hauska värikäs särmä, mikä muissa vastaavissa töistäni löytyy. Päätin, etten tuohon suuntaan vie tätä tyyliä.

Seuraavaksi päätin palata lintuihin, joka on yksi lempiaiheistani tämän tekniikan parissa. Sulkapeite ja revityt maalit käyvät kauniisti yhteen. Päädyin luonnostelemaan kolme lintua, joista pidän: kasuaari, flamingo ja riikinkukko.

Aloitin kasuaarista koska siihen minulta löytyi muiden oppilaiden lahjoittamia maalinpaloja. Aloitan työskentelyn kollaasitöissä nimenomaan päästä ja tarkemmin vielä silmästä. Olen ennenkin käyttänyt silmänä maalipurkin suuhun kertyneestä maalista tullutta ympyrää ja kasuaarille löytyi täydellinen silmä lahjoituslaaristani.

Kasuaari työstäminen eteni nopeammin kuin ajattelin, kun tekniikka alkoi käydä tutummaksi isommassa mittakaavassa. Pohdin, olenkohan laskenut aikani väärin. Totesin vain olevani innoissani tästä tekniikasta. Jokainen työ tuskin syntyisi näin nopeasti.

Hyvä vain, että aikataulussa on väljää. Jos jotain menee täysin pieleen tällaisessa työssä, niin se on pakko aloittaa alusta. En voi vain maalata huonoa kohtaa uudelleen, vaan pieleen mennyt kohta täytyy putsata ja pohjustaa, ettei työ olisi epätasainen ja suttuinen. Käytän nopeasti kuivuvaa remonttiliimaa, joten kun lyön palan kiinni, se on siinä ja pysyy. Se on tarkoituskin, koska en halua tapella valuvia paloja vastaan tai odotella liiman kuivumista.

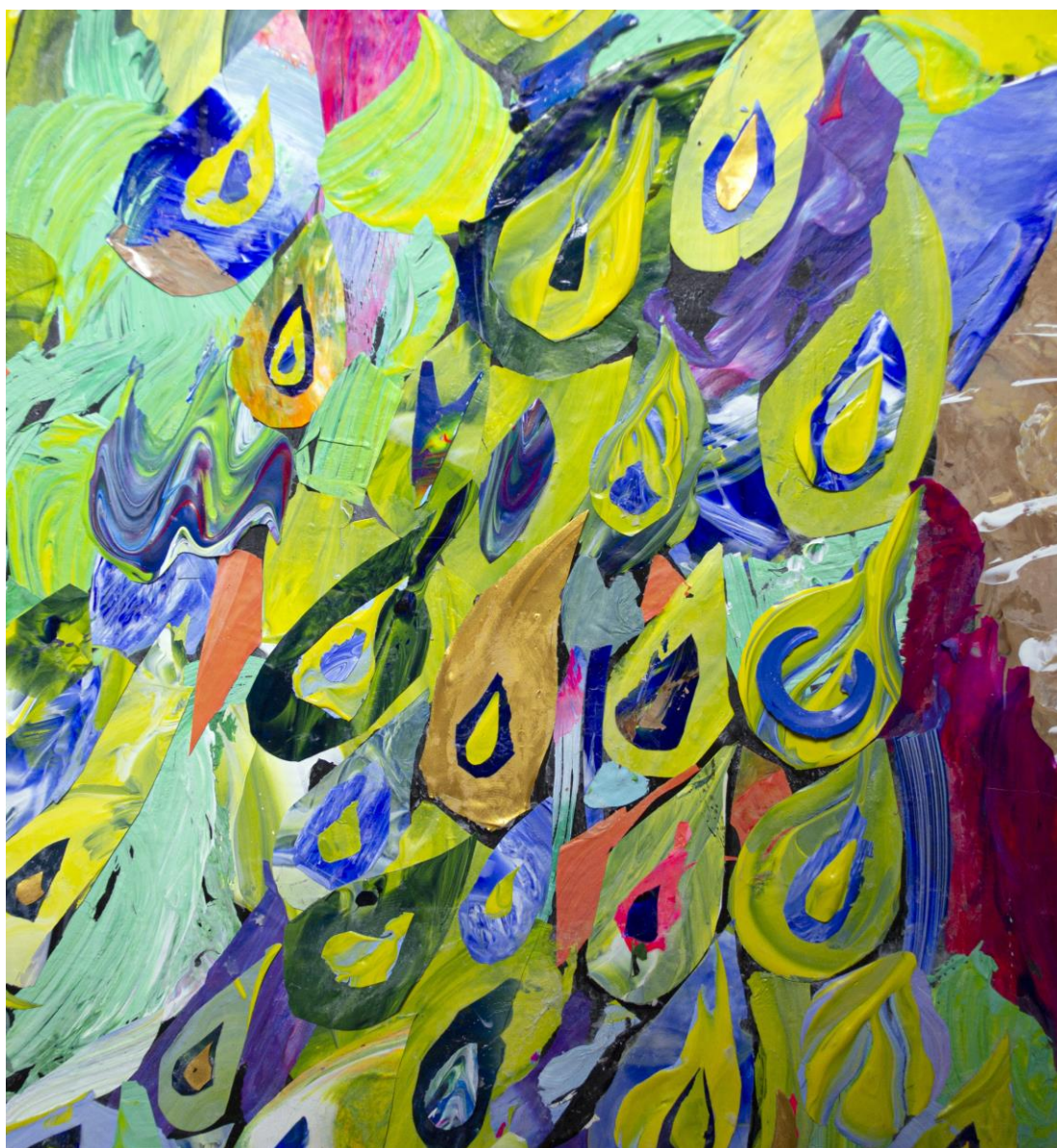
Kuva 2 Lähikuva kasuaarin maalipurkinkorkki silmästä.

Kasuaarin jälkeen aloitin riikinkukon, ja heti alussa aloin miettiä onko musta pohja sittenkin liian tumma valinta. Päätin tehdä riikinkukosta vaaleamman kuin se oikeasti on. Harmillisesti kasvojen valkoiset kuviot eivät näy ollenkaan sen takia.

Ennen riikinkukon tekemistä olin sanonut, etten aio tehdä palasia töitä varten valmiiksi, kuten esimerkiksi nokkaa tai silmää. Jouduin syömään sanani, koska riikinkukon ruskeavalkoraitainen kohta siivessä osoittautui vaikeaksi työstää.

Aloitin kohdan ensin oppimallani ”liimaa ja leikkaa”-tekniikalla, mutta lopputulos oli ruma ja kömpelö. Jouduin riipimään tekeleeni irti ja aloittamaan alusta. Onnekseni pohja ei kärsinyt liikaa repimisestä sillä liima oli vielä pehmeää.

Totesin, että saan raidat tehtyä kauniimmin, kun teen ne suoraan maalipalaan. Siivestä tuli parempi, enkä empinyt enää yhdistää muuallakaan linnun siivissä kierrätystä ja valmiita paloja. Ensin ajattelin tehdä riikinkukon pyrstön silmäkuviot mukailemalla, mutta hyödynsin niissä ennalta maalatuja paloja. En kuitenkaan tarkasti asetellut kuvioita lintuun, vaan annoin niiden syntyä, minne ovat syntyäkseen.

Kuva 3 Yksityiskohta riikinkukon selän sulkapeitteestä.

Seuraavalla viikolla oli vuorossa murheenkryynini flamingo. Sen luonnostelussa oli ongelmia niin paljon, että jouduin päällystämään pohjan uudestaan pieleen menneiden luonnosten takia. Vein pohjan kotiin, rauhoitin itseni ja piirsin onnistuneen luonnoksen. Flamingojen nokka ja pää ovat itselleni vieraan muotoisia, joten harjoittelin niiden ilmettä hetken ennen kuin siirryin varsinaiseen työhön. Se kannatti!

Kaikista linnuista flamingo syntyi kaikkein nopeimmin. Minulla oli hyvä tahti sen kanssa ja se valmistui kolme päivää aikaisemmin kuin oli tarkoitus. Lintujen kanssa vietetty ripeä tahti oli uuvuttavaa ja päätin pitää loppuviikon taukoa ennen isompiin pohjiin siirtymistä.

3.3 Lempeäkatseinen kissa, joka meni pieleen

Isompien pohjien aloittaminen ei sujunut ongelmitta. Pohjat olivat todella janoisia, ne piti päällystää kolmesti ennen kuin ne lopettivat maalin juomisen. Harmillisesti se viivästytti vuorokaudella luonnostelun aloittamista.

Kissan luonnostelu oli vaivatonta, koska se on itselleni tuttu aihe. Halusin keskittyä kissojen katseeseen, kasvoihin ja ilmeeseen näissä kolmessa työssä. Ensimmäisen alkuvuikon ajan tuntui, että työ tuntui etenevän halutusti ja siihen suuntaan kuin piti. Mitä pidemmälle etenin työssä, sitä epävarmemmaksi kävin. Lopulta tajusin, ettei tämä ole sellainen kuin halusin. Kissan kasvot edestäpäin olivat kömpelöt ja jähmeät, ja olin tehnyt virheitä mittasuhteissa otsan ja kaulan kanssa.

Kuten kerroin tekstissä aikaisemmin, on peruuttaminen mahdotonta tai hyvin hidasta. Minulla ei ollut muuta vaihtoehtoa kuin jättää ensimmäinen isoista pohjista kesken, koska se ei ollut sellainen kuin olisi pitänyt olla.

Onneksi tuo virhe opetti minulle tästä vielä tuntemattomasta taidetekniikasta uusia asioita, joita en tiennyt. Tyyli ei anna helposti periksi pysähtyneissä, laaja-alaisissa ja isoissa töissä. Ne muuttuvat helposti levottomaksi ja sekaviksi. Tämä voi olla myös harjoituksen puutetta, koska en ole ennen tehnyt tällä tekniikalla mitään isompaa teosta. Ehkä asiaa olisi voinut korjata värimuutoksilla tai paremmalla luonnoksella, mutta nyt ei ollut aika miettiä sitä, vaan suunnata kohti seuraavia töitä.

3.4 Hepulikissat

Käytin ensimmäisestä pohjasta vapautuneen ajan seuraavan kahden pohjan uudelleen luonnosteluun. Hylkäsin kasvoidean kokonaan, sillä selkeästi dynaamiset liikkeet ja muodot toimivat paremmin tämän tekniikan kanssa. Halusin pitää kiinni kissa-aiheesta, koska se on itselleni tärkeä.

Luonnostelin kotona ja katselin, kun kissani saivat hepulin välipalansa päätteeksi. Päätin tuon olevan seuraava aiheeni, ja tutkin juoksentelevien kissojen asentoja ja ilmettä. Pelasin varman päälle luonnosten suurentamisessa. Käytin apunani projektoria heijastamalla pienen luonnoksen suuremmaksi. Aikaa ja materiaalia säästääkseni luonnostelin molemmat asennot samalle paperille.

Riehuvien kissojen aiheen innoittamana ensimmäinen teos syntyi viikossa. Sen tekeminen oli mieltä tyydyttävää, ja olin tyytyväinen sekä asentoon että väreihin. Silti tarkaraivossani tuntui tästä puuttuvan jotain; ehkä sen takia, ettei tämä ollut alkuperäinen ideani.

Kuva 4 Ensimmäinen hepulikissa kesken.

4 AIHEENI JALOSTUU

“Kierrätystaiteesta on tullut entistä yleisempää maailman ymmärrettyä kierrätyksen äärimmäisen tärkeyden” (Kierrätystaiteen www-sivut, 2020).

En pitänyt ollenkaan hiihtolomaa, joten matkustin isomman kissateoksen jälkeen sisarukseni luokse Turkuun viikoksi. Lomaviikon aikana kuitenkin kaikki muuttui; Suomeen tuli poikkeustila ja koulu suljettiin.

Yllättäen rutiini tehdä töitä katkesi, jouduin hylkäämään vanhat ideani ja hyppäämään tuntemattomaan. Olisinhan voinut raahata työvälineet kotiini tai gallerialle, joka tarjosi työtilaa, mutta halusin kehitellä uutta. Otin tilaisuuden tervetulleena vastaan kääntyä pois maaliriekaleiden luota.

Sampsan toisella vierailulla juuri ennen lomaa olin tajunnut voivani hyödyntää oikeaa roskaa tässä tekniikassa. Sampsu kannusti minua siihen suuntaan. Päätin alkaa tehdä muovi- ja pahviroskista teoksia, mutta värikästä pahvia ei kertynyt elintarvikkeiden mukana tarpeeksi. Sen sijaan muoviroskien värikirjo oli laajempi. Keräsin muoviroskaa kansioon värien mukaan taskuihin, mutta sitä ei ollut ehtinyt kerääntyä kovin paljoa. Siksi minun oli pakko alkaa tehdä pieniä töitä, jotta materiaali riittäisi varmasti.

4.1 Pirkkalaatua

Annoin intuition johdattaa tässäkin työssä, ja ensimmäinen ideani syntyi banaania syödessä. Irrotin Pirkan punaista tarraa banaanista ja se repesi kahtia. Selkeästi revennyt tarra oli papukaijan nokka, joten aloitin tästä inspiroituneena papukaijan työstämisen.

Papukaija alkoi hyvin, mutta jotenkin lopputulos oli latteampi kuin odotin. Ehkä se johtui värien puutteesta. Minulla ei ollut tarpeeksi vihreän eri sävyjä, joten papukaijan vartalo on turhan yksivärinen. Onneksi vaaleanpunaiseen siipipeitteeseen löytyi tarpeeksi erisävyistä muovijätettä. En väistele tekstejä tai kuvioita roskassa, koska minusta on hauskaa, jotta niistä voi päätellä roskan alkuperän. Ne tuovat struktuuria työhön.

Kuva 5 Työskentelyä Pirkka-papukaijan äärellä.

4.2 Ympyrä sulkeutuu

Minulla ollut tarpeeksi kerättynä materiaalia tehdäkseen värikylläisiä ja herkullisia töitä. Sipuliverkkoa ihmetellessäni mietin, että voisinko yhdistää roskia ja maalausta. Halusin kokeilla mitä tapahtuu.

Tuumasta toimeen! Annoin assosiaation johdattaa minua jälleen. Sipuliverkko muistutti paljon pitsiverkosta hatuissa ja päätin tehdä sellaisen. Ensin pohdin teenkö ihmisen, mutta tuntui yhtenäisemmältä ja hauskemmalta valinnalta tehdä oikein ylväs rouvakissa hattu päässä.

Maalasin kissan ja mallasin verkkoa päähän. Päätin kiinnittää sen tikkaamalla, koska liima kokeilun jälkeen liima näytti epäsiistiltä. Siistin verkon reunan polttamalla, että se näyttäisi mahdollisimman siistiltä.

Verkon kiinnityksen jälkeen hylkäsin ajatukset sulista hatussa, koska ne näyttivät ylimääräiseltä ja vähensivät kissanrouvan arvokkuutta. Sen sijaan rouva sai kaulaansa helmet, jotka olivat huonolaatuisista nastoistani irronneita valkoisia suojia.

Lopputuloksena oli vakuuttava, totesin, että roskat toimivat yksin ja yhdessä. Kokeiluni oli onnistunut ja sen tekeminen oli hauskaa. Muista töistäni puuttui huumoria, koska olin keskittynyt pääasiassa tekniikkaan.

4.3 Kolme yhden hinnalla

Töiden valmistuttua ihmettelin katsellessani aikaansaannoksiani, että olin oppinut muutaman tekniikan yhden tekniikan sijaan; voin yhdistää roskia maalaukseen, tehdä pelkistä roskista tai kuivasta maalista tauluja. Enpä olisi uskonut päätyväni tällaiseen lopputulokseen aloittaessani työskentelyä.

Ongelmana tietysti oli, että miten esittelen näin erilaisia tekniikoita tai miten ne ripustetaan. Ne tuntuvat olevat niin eri maailmoista. Siihen en saa vastausta tällä kertaa, koska lopputyönäyttely Tampereella on peruttu. Työt ripustetaan toki koululle, mutta vain katselemisen ja nettinäyttelyyn kuvaamisen ajaksi. Minulle iskee aina epävarmuus laittaa lähekkäin kovin erityyppisiä töitä, ettei se näytä kierrätyskeskuksen seinältä missä roikkuu sinne lahjoitetut sekalaiset taulut.

Pelkoni sekalaisuudesta osoittautui turhaksi. Olin unohtanut yhden tärkeän asian töissäni mikä niitä kaikkia yhdistää: ne ovat minun tekemiäni. Kehittelin töistä miellyttävän, tarinallisen ripustuksen erilaisista kollaasitekniikoista huolimatta. Sain hyvää palautetta töistä ja ripustuksesta ja huokaisin helpotuksesta. Useimmiten tuollaiset pelot ovat vain omassa päässä.

Tuntui jännältä katsoa omia töitään ripustettuna, kun niitä katseli ja arvioi muut valmistuvat opiskelijat sekä Tuuli Penttinen-Lampisuo. Ilahduttavaa miten muut näkivät samaa töissä mitä itsekin ja jopa uusia merkityksiä, joihin en ole kiinnittänyt huomiota. Se oli inspiroiva ja mielenkiintoinen hetki pian päättyvässä opiskelussani, joka antoi uutta virtaa ja inspiraatiota tuleviin teoksiin.

5 TYYPPEJÄ JOILLA LEIKKAA

“Totally common misconception: acrylic skins are not gotten by killing a giant paint monster and skinning it” (Jaenette Nyberg, 2018).

Työskennellessäni pohdin, tekeekö joku muu täysin samalla tavalla tätä tekniikka kuin minä. Olen nähnyt akryylimaalinpaloja osana maalauksia, useita teoksia missä akryylimaalipalat ovat itse teos tai abstrakteja muotoja toteutettuna vastaavalla tekniikalla. Mutta missä ovat eläimet tai figuratiiviset teokset?

Onnistuin löytämään muutaman henkilön, joka tekee teoksia samalla tyyllillä kuin minä. Samalla opin uuden termin tälle tekniikalle, acrylic skin eli akryylinahka.

5.1 Henkilöt, jotka leikkivät maalisiipulla

Lähimpänä omaa maalinrepimistä oli amerikkalainen Kay Smith, jonka löysin sattumalta Googlen kuvahausta. Ihmeellisesti hänkin tykkää tehdä lintuja tällä kollaasitekniikalla (Kay Smith, 2020). Kuten todettua kuivanut maali sopii oikein hyvin sulka-piteeksi. Smith on erikoistunut työssään akvarelleihin, mutta kokeilee välillä muitakin tekniikoita sekä sekatekniikkaa.

Kovinkaan moni taitelija ei koosta teoksiaan kuivaneilla maalinpaloilla. Suurin osa, joita löysin, oli Kay Smithin tapaisia pieniä puurtajia tai askartelijoita. Yksi tämän tekniikan pioneereista on, Jaenette Nyberg, hän peräti tehnyt artikkelin Crafthack-sivustolle maalin silppuamisesta (Jaenette Nyberg, 2018). Hänen artikkelissaan törmäsin ensimmäistä kertaa termiin akryylinahka.

5.2 Silppuamisen esi-isä

Nykyaikaisesta kollaasitaiteesta ei voi puhua, ellei mainitse Henri Matissea (1869–1954). Matisse ei ollut alun perin kollaasitaiteilija, vaan etsi keinoa vapauttaa itsensä taiteen keinoin Matissella todettiin ja leikattiin suolistosyöpä 72-vuotiaana. Sairaus si-
toi hänet pyörätuoliin, eikä hän jaksanut poistua muualle kuin kotinsa puutarhaan. Hän

ei kuitenkaan vaipunut epätoivoon, vaan kutsui syöpänsä jälkeistä aikaa nimellä *Une seconde vie*, eli ”toinen elämä,” jossa hän keskittyi kollaasitaiteeseen. (Henri Matisse www-sivut, 2011).

Uudeksi taiteen keinoksi kehkeytyi sakset ja paperi. Hän kykeni työskentelemään hyvin paperin ääressä pyörätuolista käsin ja toteuttamaan tekniikalla tuttuja figuratiivisia hahmojaan. Matissen avustaja maalasi hänelle pohjia, joita hän vapaalla kädellä leikkeli ihmisten, kasvien, räjähdysten ja hedelmien muotoon. (Henri Matisse www-sivut, 2011).

Työt ovat värikylläisiä, mutta yksinkertaisia muodoltaan. Ihailen tapaa, miten yksinkertaisesti, mutta kauniisti ihmiskehon muodon voi kertoa. Liikkeissä on tanssia, voimaa ja dynamiikkaa. ”Minun kurvini eivät ole hulluja,” Matisse kertoo Jazz-kirjassaan (Henri Matisse www-sivut, 2011). Olen vahvasti samaa mieltä. Nämä kurvit eivät ole hulluja, vaan ihania ja herkkiä.

5.3 Inspiroiva varvastossukerääjä

Yksi syy, miksi halusin alkaa käyttää oikeita roskia, ovat henkilöt kuten Francis Mutua. Törmäsin hänen teoksiinsa ensimmäistä kertaa YouTubessa lyhytdokumentissa seuraamalla kanavalla 60 Second Docs. Tiivistettynä Mutua kerää avustajiensa kanssa merestä ja rannalta varvastossuja, pesee ne ja tekee niistä kierrätystaidetta. Hän onkin nimennyt itsensä *flip flop artist* eli varvastossutaitelijaksi. (60 Second Docs, 2018).

Töillä on useampi tarkoitus: kerätä roska pois merestä, informoida ihmisiä, opettaa kunnioittamaan maata että merta. Vuonna 2017 Mutua keräsi tiiminsä kanssa 520 000 varvastossua (The Incidental tourist, 2018) pois luonnosta. Työt esittävät paikallista eläimistöä, kuten kirahveja, norsuja, leijonia tai haikaloja. Kookkain näkemäni työ on ollut sinivalas, koska Mutua tekee työt eläinten luonnollisessa koossa.

Juuri Mutualta sain idean, että voisin itsekin kerätä rannasta roskat talteen ja muuttaa ne taiteeksi. Kerään perheeni kanssa meren rannalta roskaa keväisin, ja sitä riittää. Surullista, mutta totta, ettei ainakaan materiaalipula iskisi sellaisessa työskentelyssä. Itselleni lapsuuden kotini läheinen merenranta on tärkeä paikka, joten olisi ihanaa tehdä paikkasidonnaisia teoksia samalla kun auttaa luontoa. Ajatus muistojen muuttamisesta fyysiseen muotoon ”niin kutsutuilla paikan antimilla” tuntuu inspiroivalta ajatukselta.

Kuva 6 Lapsuudenkotoni läheinen ranta talven jälkeen. (Arja Laajalahti, 2020)

6 LOPUKSI

Kuten jo johdannossa totesin, matkani opinnäytetyön kanssa tuntuu ympyrältä. Pääsin toteuttamaan jotain uutta ja opin samalla monta uutta asiaa. Tapani katsoa niin sanottua roskaa on muuttunut. Samalla olen alkuajatukseni kanssa enemmän läsnä kuin ikinä, haluan muuttaa roskan joksikin muuksi kuin roskaksi ja hyödyntää hyödytöntä. Ajatukseni siitä mikä on roskaa, on muuttunut. Minulle roska on nykyään mahdollisuus ja värikartta. Joku muu voi nähdä Fazerin sinisen kääreen, mutta minä näen täydellisen sävyn korpin sulkapeitteen valokohtiin.

Ihannetilanne olisi, ettei roskaa kertyisi tässä määrin itselleni tai joutuisin toteamaan roskakävelyllä etten löydä roskia. Se on kuitenkin vielä utopiaa, mutta materiaalitehokkuus on todellista. Materiaalitehokkuus tarkoittaa jätteiden vähentämisen määrää, tehokasta kierrätystä ja luonnonvarojen säästämistä (Ilmasto-Opas, 2018). Sitä voi harjoittaa yksittäinen kotitalous, yritys tai kokonainen valtio. Minä toteutan arjessani kierrättämällä kaiken ja nyt myös taiteessani.

Sillä on merkitystä mistä saan roskan tai miten käytän sitä. Kuten McLuhan on sanonut, väline on viesti (Marshall McLuhan, 1964, 27). Sillä on väliä, kuvaanko eläimen roskalla vai maalauksella. Koko taulun viesti muuttuu väistämättä siinä hetkessä, kun päätän millä materiaalilla toteutan sen. Aion käyttää tätä voimaa hyväkseni tulevaisuudessa ja tuoda informaatiota, iloa ja opastusta ihmisille taiteeni muodossa. Jos edes yksi henkilö pysähtyy pohtimaan kierrätystä, tai kenties vapaaehtoista roskien keräämistä luonnosta, olen onnistunut viestimisessä.

Tekstistä varmasti kävi ilmi innostukseni kierrätystaiteesta. Aion jatkaa tämän kanssa työskentelyä. En ole täysin varma mitä kaikkea aion tehdä ja miten. Minulla aikaa kokeilla vaikka kaikki saamani ideat. Sain ensimmäisen tilaustyön kierrätysaiheesta äskettäin ja se on ilahduttavaa. Se kertoo tämän teeman olevan ihmisille tärkeä ja ajankohtainen.

Erityisen iloiseksi minut tästä matkasta tekee se, kuinka työni on sosiaalisessa mediassa innostanut muitakin kokeilemaan kierrätystaidetta. Kaksi opettajaa kysyivät,

saavatko he hyödyntää kierrätystaideoidea oppilaidensa kanssa. Tietysti suostuin, ja annoin myös luvan käyttää teoksiani esimerkkeinä. Toivon, että ne, jotka kokeilevat tätä tekniikkaa pysähtyvät hetkeksi miettimään samaa mitä minäkin: mitä on roska ja voinko itse vaikuttaa sen määrään?

6.1 Kiitokset

Kiitos kaikille, jotka lahjoittivat koululla minulle maaliensa riekaleita. Olemme tehneet sattumalta mikrokosmoksen, missä meidän kaikkien maali on nyt oman maailmansa.

Kiitos lopputyöohjaajalle Sampsa Sarparannalle, kun autoit minua oikeaan suuntaan, kannustit kokeilemaan rohkeasti uutta ja lähetit tsemppiviestejä.

Kiitos SAMK:in kuvataiteen koulutusohjelman opettajat ja henkilökunta, jotka auttoivat pulmakohdissa ja prosessissa väsymättömästi poikkeustilasta huolimatta.

Kiitos perheelleni tsempeistä ja tuesta koko opiskelujeni ajan. Erityisesti kiitos sisarilleni, jotka auttoivat oikolukemaan ja korjaamaan tekstiä väsymättömästi kanssani.

Kiitos kissani, ettette syöneet kaikkea muoviroskaa työpöydältä.

LÄHTEET

60 Second Docs. 2018. 'Flip-Flip Art, Ocean Sole // 60 Second Docs.' Viitattu 17.4.2020. <https://www.youtube.com/watch?v=iZV9J62Z2Vk>

Ilmasto-oppaan www-sivut. 2018. Viitattu 30.4.2020. <https://ilmasto-opas.fi/>

Dawn Jorgensen. 2018. 'Kenyan conservation group Ocean Sole is turning flip-flop pollution into art.' The Incidental Tourist. 5.6.2018. Viitattu 17.4.2020. <http://theincidentaltourist.com/>

Kierrätystaiteen www-sivut. 2020. Viitattu 6.3.2020. <http://recycledart.fi/>

Henri Matisse www-sivut. 2011. Viitattu 16.4.2020. <http://www.henri-matisse.net/>

McLuhan, M. 1964. 'Ihmisen uudet ulottuvuudet.' 2. painos. Porvoo: WSOY.

Jaenette Nyberg. 'Acrylic Skins Make Beautiful Collages.' Crafthack. 29.1.2018. Viitattu 12.3.2020. <https://craftwhack.com/acrylic-skins-make-beautiful-collages/>

Kay Smith. 'Cluck Cluck Chicken.' Kay Smith Brushworks. 18.10.2017. Viitattu: 12.3.2020. <http://kaysmithbrushworks.blogspot.com/>

Sara Vainio. 2020. 'Suomalaiset tuottivat ennätysmäärän jätettä, paljastavat Tilastokeskuksen uusimmat luvut – ”Vastaavaa kasvua ei ole aiemmin nähty.”' Helsingin Sanomat 15.1.2020. Viitattu 6.3.2020. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000006373761.html>